

**PUUTTEET LAPSEN HUOLENPIDOSSA  
TAI  
MUUT KASVUOLOSUHTEET HUOSTAANOTON SYINÄ**

Katariina Koli  
Kandidaatintutkielma  
Sosiaalityö  
Avoin yliopisto  
Jyväskylän yliopisto  
Huhtikuu 2020

## TIIVISTELMÄ

Katariina Koli

PUUTTEET LAPSEN HUOLENPIDOSSA TAI MUUT KASVUOLOSUHTEET HUOSTAANOTON SYINÄ

Sosiaalityö

Kandidaatintutkielma

Avoin yliopisto

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Sirpa Tapola-Tuohikumpu

Huhtikuu 2020

Sivumäärä: 31

Olen koonnut aiemmista tutkimuksista kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseeni tutkimustietoa huostaanoton syistä, jotka koskevat puutteita lapsen huolenpidossa tai lapsen kasvuolosuhteissa. Tutkielmani tarkoituksena on vastata kysymykseen: minkälaisia sisältöjä huostaanottoa koskevissa tutkimuksissa nousee esiin koskien ”puutteita lapsen huolenpidossa” sekä ”muuta kasvuolosuhteita”, jotka voivat olla syinä huostaanottopäätökselle. Tarkastelen huostaanottoa institutionaalisisesta näkökulmasta. Olen toteuttanut kirjallisuuskatsaukseni systemaattisen kirjallisuuskatsauksen pääperiaatteita noudattaen. Tutkielmani aineisto vuosilta 2006-2018 valikoitui sisäänottokriteerien perusteella ja se koostuu yhdeksästä suomalaisesta tutkimuksesta, sekä yhdestä norjalaisen tutkimuksen pohjalta kirjoitetusta tieteellisestä artikkelista. Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ohjasi tutkielmaani.

Tutkielmani tulokset esitän kuvaillen, sekä kokoamalla tulokset määrällisiksi taulukoiksi. Lisäksi pystyn esittämään tulokset ekologisen systeemiteorian tukemana omana mikrojärjestelmää pienempänä järjestelmänä. Olen jäsentänyt tulokset niin, että puutteet lapsen huolenpidossa liittyvät vanhemmuuteen ja kasvatustyyliin. Lapsen haitalliset kasvuolosuhteet puolestaan liittyvät vanhempien ongelmalliseen käyttäytymiseen. Tutkielmani tulosten perusteella suurimmat puutteet lapsen huolenpidossa olivat vanhempien uupumus, osaamattomuus, lapsen hoidon laiminlyönti, riittämätön vanhemmuus, haitallinen kasvatustyyli, lapseen kohdistunut väkivalta ja haastava elämäntilanne. Tulosten perusteella suurimmat syyt lapsen kasvuolosuhteiden haitallisuuteen olivat vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, perheväkivalta, perheen sisäiset ristiriidat, elämänhallinnan ongelmat, perheen sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvät ongelmat ja vanhempien ihmissuhdevaikeudet.

Tutkielmani tuloksista voidaan päätellä, että huostaanoton syiden erottaminen toisistaan on hankalaa, koska ongelmat kietoutuvat toisiinsa ja ovat usein päällekkäisiä. Tutkielmani tulokset myös osoittavat, että huostaanoton syyt ovat pysyneet samoina yli vuosikymmenen ajan.

Huostaanotto on yksi lastensuojelun vaativimmista toimenpiteistä ja sillä on kauaskantoiset sekä moninaiset vaikutukset niin lapsen kuin hänen läheistensä elämään. Tästä syystä tutkimustiedolle huostaanotosta eri näkökulmista on tarvetta nyt ja jatkossa.

Asiasanat: huostaanotto, huolenpito, kasvuolosuhteet, lastensuojelu

# SISÄLTÖ

<b>1</b>	<b>JOHDANTO</b> .....	<b>4</b>
<b>2</b>	<b>TEOREETTINEN VIITEKEHYS</b> .....	<b>6</b>
	2.1 Huostaanotto eri näkökulmista .....	6
	2.2 Huostaanotto .....	7
	2.2.1 Huostaanottopäätös .....	8
	2.2.2 Lapsen huolenpito ja kasvuolosuhteet.....	9
	2.3 Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria .....	10
<b>3</b>	<b>TUTKIELMAN TOTEUTUS JA AINEISTO</b> .....	<b>14</b>
	3.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus .....	14
	3.2 Tiedonhaun kuvaus .....	15
	3.3 Aineisto .....	16
<b>4</b>	<b>TULOKSET</b> .....	<b>19</b>
	4.1 Huostaanoton syyt vanhemmuudessa ja kasvatustyyllissä .....	20
	4.2 Huostaanoton syyt vanhempien ongelmallisessa käyttäytymisessä .....	23
	4.3 Lapsen kehitykseen vaikuttavat huostaanoton syyt .....	27
<b>5</b>	<b>POHDINTA</b> .....	<b>28</b>
	<b>LÄHTEET</b> .....	<b>31</b>

# 1 JOHDANTO

Huostaanotto on aina viimesijaisin lastensuojelun toimenpiteistä ja se tulee kysymykseen ainoastaan silloin, kun muut lastensuojelun toimet eivät riitä turvaamaan lapsen etua ja hyvinvointia (Lastensuojelulain 417/2007, 40 §). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2019, 3) tilastoraportin mukaan, vuonna 2018 tehtiin lastensuojeluilmoituksia 78 875 lapsesta. Kasvua oli 5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Samana vuonna lapsia sijoitettiin kiireellisesti 4 390. Kiireellisten sijoitusten määrä kasvoi vuoteen 2017 verrattuna 6,9 prosenttia. Huostaan otettiin vuonna 2018 10 861 lasta, 2,3 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kuten tilastoista käy ilmi, huostaanotto koskee yli kymmentä tuhatta lasta vuodessa ja välillisesti tätä suurempaa ihmisjoukkoa, koska huostaanotolla on pitkäaikaiset seuraukset myös huostaanotetun lapsen elämään läheisesti kuuluville henkilöille. Pösön (2016, 46) mielestä huostaanottopäätöksen ristiriitaisuus ja sen vaikutukset yksilöiden oikeuksiin sekä identiteetteihin ovat niin suuret, että aihetta on arvioitava kriittisen tutkimuksen kautta jatkuvasti.

Työskentelen lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijänä ja huostaanottopäätöksen tekeminen on osa työtäni. Koen olevani suuressa vastuussa arvioidessani, täytyvätkö lastensuojelulain (417/2007) 40 pykälässä mainitut huostaanoton kolme kriteeriä. Olen huomannut, että lain sisältöä tulkitaan työssäni hyvin eritavoin. Tulkinta johtuu mielestäni siitä, että lain sisältöä ei ole määritelty riittävän selkeästi, jonka toteavat myös Helavirta, Laakso ja Pösö (2014, 294), joiden mielestä on saatava tutkimuksen kautta lisää tietoa huostaanotosta ilmiönä ja pyrittävä käsitteellistämään sitä, ennen kuin voidaan määritellä ja luokitella huostaanottoa koskevaa tietopohjaa kansallisella tasolla.

Tarkastelen tutkielmassani huostaanottoa institutionaalisesta näkökulmasta kirjallisuuskatsauksen menetelmin. Ekologisen systeemitteorian tukemana tuon esiin ne seikat, joilla on vaikutusta lapsen kehitykseen ja määrittelen lapsen hyvän huolenpidon kriteerit Suomen lakeihin nojaten. Olen rajannut tarkasti tutkimuskysymykseni koskemaan tiettyjä huostaanoton syitä ja tavoitteenani on tehdä näkyväksi, minkälaisia sisältöjä huos-

taanottoa koskevissa tutkimuksissa nousee esiin koskien ”puutteita lapsen huolenpidossa” sekä ”muita kasvuolosuhteita”, jotka voivat olla syinä huostaanottopäätökselle. Pyrin tutkielmani avulla tuomaan tutkittua tietoa huostaanottoa koskevan päätöksenteon tueksi ja toivon tutkielmani myös tuovan tutkittua tietopohjaa huostaanoton syitä koskevaan julkiseen keskusteluun, sekä vahvistavan omaa ammatillisuuttani.

Luvussa kaksi esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen ja luvussa kolme esitän tutkielmani toteutuksen, sekä tutkielmaani valikoituneen aineiston. Luku neljä keskittyy tuloksiin ja viimeisessä luvussa teen johtopäätöksiä tuloksista, sekä pohdin jatkotutkimuksen aiheita.

## 2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Lastensuojelun toimintaa määrittää vahvimmin lastensuojelulaki (417/2007), minkä lisäksi on otettava huomioon YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Näissä molemmissa on määritelty lapsen oikeuksien lisäksi vanhempien ja huoltajien oikeuksia ja velvollisuuksia. Suomen perustuslaki (731/1999), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) ja sosiaalihuoltolaki (1301/2014) määrittävät myös vanhempien ja lastensuojelun välistä yhteistyötä. (Lindi 2018, 7.)

Lastensuojelutyöhön kuuluu erilaisia osa-alueita, kuten lastensuojelutarpeen selvitys, avohuollon tukitoimet, kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuollon järjestäminen ja jälkihuolto yli 18-vuotiaalle huostaanotettuna olleelle nuorelle. Työskentely suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjaa lastensuojelussa tehtävään asiakassuunnitelmaan. (Lindi 2018, 7; Pitkänen 2008,13.) Ensisijaisena lastensuojelun tehtävänä voidaan nähdä perheen psykososiaalinen tukeminen. Mikäli tämä toiminta ei osoittaudu riittäväksi, on lastensuojelun ryhdyttävä lapsen suojaamistehtävään, joka taas edellyttää arviointia riskeistä, turvallisuudesta ja jopa vaarallisuudesta. (Nyqvist 2003, 20.)

Huostaanotto edellyttää viranomaispäätöksiä, sekä lain noudattamista ja siinä käytetään huomattavaa yhteiskunnallista valtaa puututtaessa asianosaisen perusoikeuksiin. Voisikin ajatella, että huostaanotto olisi selkeästi määriteltävissä ainoastaan lain näkökulmasta. Huostaanottoa voidaan kuitenkin tarkastella muistakin näkökulmista ja tällöin huostaanottoa koskevat tulkinnat muuttuvat toisistaan eriäviksi. (Helavirta, Laakso & Pösö 2014, 288.) On syytä tunnistaa erilaisia näkökulmia huostaanottoa tarkasteltaessa, koska näkökulman valinta vaikuttaa tuotettuun tietoon (Pösö Tarja 2016, 8).

### 2.1 Huostaanotto eri näkökulmista

Kulttuurinen kuva huostaanotosta piirtyy median ja kulttuurin vaikutusten kautta ja syntyneellä käsityksellä on väistämättä vaikutusta kansalaisten, lastensuojelun asiakkaiden ja päätöksentekijöiden näkemyksiin huostaanotosta. Huostaanottoa voidaan kuvata myös lapsen ja hänen vanhempiensa, sekä muiden läheisten elettyinä kokemuksina. Kokemuskäsitteitä tuodaan esiin voimakkaasti esim. mediassa tai huostaanotettujen lasten, sekä

heidän vanhempiensa tuottaman kokemusasiantuntijatiedon kautta. Asiantuntijuusnäkökulma tarkastelee huostaanottoa toimintana, jota tekee koulutuksen tähän tehtävään omaavat henkilöt, kuten sosiaalityöntekijät, sosiaalihojaajat, lääkärit ja oikeusoppineet. Huostaanotto nähdään tällöin siis tekemisenä, jossa tarvitaan useita toimijoita huostaanoton eri vaiheissa. (Pösö Tarja 2016, 7-8.)

Institutionaalisessa näkökulmassa huostaanotto määritellään lakien, ennen kaikkea lastensuojelulain kautta ja huostaanotto nähdään osana palvelujärjestelmää. Huostaanoton kriteerit, päätöksenteon määrittäminen ja sijaishuollon kytkeytyminen huostaanottoon pohjautuvat näin ollen lakiin ja näkökulma korostaakin julkisen vallan toimintaa. (Pösö Tarja 2016, 7-8.) Kiinnostukseni kohteena tässä tutkielmassa on ensisijaisesti huostaanoton kriteerit, jonka vuoksi tarkastelen huostaanottoa tutkielmassani ainoastaan institutionaalisesta näkökulmasta.

## **2.2 Huostaanotto**

Huostaanotto on lapsen ja vanhempien väliseen suhteeseen tehtävä interventio silloin, kun vanhemmat eivät itse pysty vastaamaan lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sellaisella tavalla, joka on yhteiskunnassa yleisesti hyväksytty. Ainoastaan julkisen vallan tietyillä toimijoilla on oikeus tehdä lainsäädäntöön perustuva interventio edeltävä päätös huostaanotosta. Huostaanotolla kavennetaan vanhempien oikeuksia lapsen edun nimissä, jolloin samalla myös säädellään yksilöiden perus- ja ihmisoikeuksia, joko rajoittamalla, tai edistämällä niitä osittain. Huostaanotettu lapsi sijoitetaan oman kodin ulkopuolelle, jossa vanhempien sijaisina toimivat henkilöt vastaavat lapsen hoidosta, kasvatuksesta sekä arjen käytännöistä. (Pösö 2016, 9-10.) Lapsen sijaishuoltopaikka saattaa sijaita kaukana vanhempien kodista, joten lapsen kasvuympäristökin usein muuttuu. Lapsi tapaa vanhempiaan sovitusti, kuten myös muita sukulaisiaan ja läheisiään, joten huostaanotolla on laajoja vaikutuksia lapsen ja lapsen vanhempien lisäksi myös muihin henkilöihin. (Helavirta, Laakso & Pösö 2014, 288.) Koska huostaanotto on moniulotteinen lastensuojelun toimenpide, tarkoittavat sen syyt ja sisällöt kunkin lapsen kohdalla omanlaisiansa asioita (Pitkänen 2008,19). Huostaanotto on lastensuojelulakiin perustuva hallinnollinen päätös, jolla kajotaan yksilön oikeuksiin. Interventiolla puututaan lapsen ja perheen olosuhteisiin, identiteetteihin, sekä sosiaalisiin suhteisiin. (Pösö 2016, 10.)

Huostaanoton ja intervention tavoitteena on edistää lapsen etua ja oikeuksia, siksi huostaanottoa arvioidaan ensisijaisesti näistä näkökulmista. Periaatteena on, että vanhempien tarpeet, edut ja intressit ovat toissijaisia lapsen nähden ja tämä aiheuttaa huostaanottoon epävarmuutta ja kiistanalaisuutta, koska lapsen etua on vaikeaa määrittellä samankaltaiseksi koskemaan kaikkia huostaanoton tilanteita. On haastavaa myös erottaa lapsen etu vanhempien edusta ja on vaikeaa ennakoida, tuleeko huostaanoton aikainen sijaishuolto olemaan lapsen etua palvelevaa. Siksi huostaanoton päätöstä seuraavia tapahtumia pystytään käytännössä ainoastaan spekuloidaan. (Pösö 2016, 10.)

### 2.2.1 **Huostaanottopäätös**

Tarkasteltaessa huostaanottoa päätöksenä, siinä voidaan erottaa ajallisesti kaksi eri asiaa. Ensimmäisenä on itse päätös, jota on edeltänyt huostaanoton valmistelu ja jonka loppu tulemana lapsi otetaan huostaan. Huostassa olemisen, joka seuraa tehtyä päätöstä, on toinen prosessi. Lainsäädäntö on keskeisessä asemassa, kun huostaanottoa tarkastellaan päätöksenä, vaikkakin sosiaalityöntekijän harkinnalla on myös oma osuutensa päätöksen teossa. (Pösö 2016, 9-10.) Tutkielmani tarkastelee huostaanottopäätöksen perusteena olevia syitä. En esitä huostaanottoa interventiona tutkielmassani syvällisemmin, koska en tarkastele päätöksen jälkeistä aikaa. Tarkoitukseni ei ole tässä tutkielmassa tarkastella huostaanottoa myöskään prosessina, joka ajoittuu aikaan ennen huostaanottopäätöstä tai sen jälkeen.

Lastensuojelulain (2007) 40 § määrittelee sosiaalihuollon toimielimen velvollisuuden ottaa lapsi huostaan ja järjestää hänelle sijaishuolto. Laissa todetaan, että jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä, tai jos lapsi omalla toiminnallaan vaarantaa vakavasti terveyttään ja kehitystään, kuten päihteiden käytöllä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon, tai muulla näihin rinnastettavalla käyttäytymisellään, on lapsi otettava huostaan. Huostaanottoon voidaan ryhtyä kuitenkin vain silloin, jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia, tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja lisäksi sijaishuollon täytyy olla lapsen edunmukaista. (Lastensuojelulain 417/2007, 40§.)



Ensimmäinen huostaanoton kriteereistä vaatii arvioimaan, kohdistuuko lapsen terveyteen ja kehitykseen vakavaa uhkaa muiden toimesta, tai aiheuttaako lapsi sitä itse. Toinen kriteeri kohdistuu arvioimaan huostaanoton viimesijaisuutta muihin tukitoimiin nähden ja kolmas kriteeri velvoittaa sijaishuollon olevan lapsen näkökulmasta hänen etunsa mukaista. (Pösö 2016, 10.) Tutkielmani kiinnostus kohdistuu ensimmäiseen huostaanoton kriteeriin ja tästä syystä en tarkastele muita kriteerejä tutkielmassani tarkemmin.

Hallitus on esityksessään (2006) perustellut yksityiskohtaisesti lastensuojelulain pykälää 40 ja sen toista momenttia. Esityksen mukaan huostaanottopäätöksessä on perusteltava yksityiskohtaisesti puutteet lapsen huolenpidossa, joiden katsotaan aiheuttavan lapselle niin suurta vaaraa terveyden ja kehityksen näkökulmasta, että huostaanottoon on ryhdyttävä. Selvitettävä on myös, miten puutteet ovat aiheutuneet, miten puutteita on yritetty poistaa tai ehkäistä, sekä mikä vaikutus näillä on lapselle. On myös samaan aikaan pystyttävä kuvaamaan lapsen kasvuolosuhteet ja esitettävä niiden varaa aiheuttavat vaikutukset lapsen näkökulmasta. Hallituksen yksityiskohtaiset perustelut edellyttävät myös selvitystä lapsen oireiluista, sekä siitä, mikä syy-yhteys oireilulla on kasvuolosuhteiden puutteellisuuteen (HE 252/2006 vp, 163-164.) Puutteita lapsen huolenpidossa tai kasvuolosuhteissa ei voida mielestäni osoittaa ilman, että olisi ensin pohdittu, mitkä ovat vaatimukset lapsen hyvinvointia tukevista olosuhteista.

### 2.2.2 Lapsen huolenpito ja kasvuolosuhteet

Lapsen huolenpitoa ja kasvuolosuhteita voisi tarkastella monesta eri näkökulmasta. Tutkielmani näkökulma huostaanottoa koskien on kuitenkin institutionaalinen, joten kuvaan lapsen huolenpitoa sekä kasvuolosuhteita lain pohjalta. Lastensuojelulaki (2007) rajaa toisessa pykälässä ensisijaisen vastuun lapsen hyvinvoinnista vanhemmille, joiden on turvattava lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi, kuten laissa lapsen huollosta ja tapamisoikeudesta (1983) ensimmäisessä pykälässä sanotaan:

*” Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä. Myös muita lapselle tärkeitä ihmissuhteita on vaalittava.*

*Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus. Lasta on suojeltava kaikentyyppiseltä ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, huonolta kohtelulta ja hyväksikäytöltä.*

*Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.” (LastensuojeluL 417/2007, 2§; HTL 361/1983, 1§.)*

Hallitus on esityksessään (2006) perustellut yksityiskohtaisesti lastensuojelulain (2007) pykälää 2 lapsen edun näkökulmasta ja korostaa lapsen oikeuksien yleissopimuksen (1990) 18 artiklan 1 kohtaa, jossa mainitaan vanhempien ja huoltajien kasvatusvastuun ensisijaisuus lapseen nähden. Lapsen edun on määritettävä vanhempien kasvatustyyliä (HE 252/2006 vp,115; LOS 1990, 18 artikla 1 kohta).

Jokinen (2006, 9) viittaa Virtaan (1994), jonka mukaan kodin olosuhteet on ymmärrettävä laajasti ja tarkasteltava kodin lisäksi koko lapsen kasvuympäristöä, mistä huoltaja on kasvatusvastuussa. Lisäksi huostaanoton syyksi ei riitä pelkästään vanhempiin liittyvät ominaisuudet tai heidän elämäntapansa, vaan on tehtävä arvio niiden mahdollisista vaikutuksista lapsen hyvinvointiin ja suotuisaan kehitykseen.

### **2.3 Bronfenbrennerin ekologinen systeemitheoria**

Jotta voi ymmärtää lapsen kasvuolosuhteiden ja huolenpidon merkityksiä lapsen kasvulle, on syytä tarkastella tarkemmin niitä kasvuympäristöjä, joilla on vaikutusta lapsen kehitykseen. Bronfenbrennerin ekologista systeemitheoriaa on käytetty huostaanottoa interventiona koskevilla lastensuojelun tutkimuksissa, kun on haluttu selvittää huostassa olon ajallisia vaikutuksia lapseen. Esitän tutkielmassani ekologisen systeemitheorian tukemana lapsen kehitykseen negatiivisesti vaikuttavat tekijät huostaanoton syiden näkökulmasta.

Urie Bronfenbrenner (1917-2005) oli Venäjällä syntynyt ja kuusivuotiaana perheineen Amerikkaan muuttanut psykologi. Bronfenbrenner tuotti arvostettuna kehityspsykologina ekologisen systeemitheorian, jonka mukaan lapsi kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Ekologinen systeemitheoria on pelkistettynä ihmisen kehityksen teoria,

jonka avulla voidaan ymmärtää tapaa ihmisen sosiaalistumisesta osaksi ympäröivää yhteiskuntaa. Teorian avulla pystytään hahmottamaan selkeämmin ne seikat, jotka voivat olla esteenä lapsen suotuisalle kehitykselle. (Härkönen 2008, 21-24.) Bronfenbrennerin systeemiteoriassa ihminen nähdään aktiivisena toimijana, jonka on sosiaalistuttava ympäristön ehtoihin vuorovaikutuksessa muihin ihmisiin, yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja kulttuuriin. Nämä systeemit vaikuttavat suorasti, tai epäsuorasti lapsen kehitykseen, sekä hänen kasvuympäristöönsä. (Bronfenbrenner 1979.) Kehitystä ja kasvua ei voida tarkastella samankaltaisina ilmiöinä. Lapsi kehittyy optimaalisesti suotuisan kasvatuksen tuloksena. (Härkönen 2008, 25.)

Eri ympäristöt ymmärretään ekologisessa systeemiteoriassa vuorovaikutussuhteissa toisiinsa olevina sisäkkäisinä tasoina; mikro-, meso-, ekso- ja makrojärjestelminä. Bronfenbrenner lisäsi myöhemmin uloimmaksi tasoksi kronojärjestelmän, jolla on tarkoitus selittää ajan tuomia muutoksia lapsen kasvussa. (Kestilä 2016, 42-43.) En tarkastele tutkielmassani kronojärjestelmää lainkaan, koska tarkoitukseni ei ole tutkia yleisesti lapsen kehitystä. Kuitenkin kronojärjestelmään on mielestäni syytä paneutua varsinkin silloin, jos on kiinnostunut tutkimaan esimerkiksi huostaanoton vaikutuksia lapsen kehitykseen.

Kestilä (2016, 44) viittaa Bronfenbrenneriin (1997), joka määritteli lapsen olevan mikrotasolla suorassa vuorovaikutuksessa perheensä ja kotinsa kanssa, johon vanhemmat ja lapset sijoittuvat. Tämä on pienellä lapsella hänen keskeisin kasvuympäristönsä, vaikkakin muitakin mikrotason kasvuympäristöjä perheen ympärillä mahdollisesti on olemassa. Näitä voivat olla päivähoido, koulu, sukulaiset, kaverit ja naapurit, joilla voi olla lapsen kehitystä tukeva vaikutus. Mikrotason vuorovaikutussuhteet vaikuttavat lapsen kehitykseen ja kasvuun suoraan ja voimakkaimmin, koska hän kohtaa vaihtuvat tilanteet henkilökohtaisesti. Bronfenbrenner (2002, 73) esittää, että esimerkiksi vanhempien avioerolla on suuri vaikutus kasvavaan lapseen ja siten se perheen sisäisenä tapahtumana kiihdyttää lapsen kehitystä. Tein ekologisesta systeemiteoriasta huomion, että lapsen kehitykseen vaikuttaa eniten hänen vuorovaikutuksensa vanhempien ja muiden perheenjäsenten kanssa. Tämä tieto ohjasi tutkielmaani.

Mesotaso koostuu useamman mikrotason ja lapsen välisistä vuorovaikutuksista, jotka vaikuttavat välillisesti lapsen arkeen ja siinä selviytymiseen. Mesotaso voidaan kuvata esimerkiksi koulun ja kodin vuorovaikutuksilla. (Bronfenbrenner 1979.) On olennaista tarkastella, onko eri mikrosysteemit toisiaan tukevia, vai joutuuko lapsi erisuuntaisten mikrosysteemien ristipaineiden keskelle? Esimerkiksi käyttäytymiseen liittyvät vaatimukset voivat olla erilaisia eri mikrosysteemeissä. Kodin ja koulun keskinäisillä suhteilla on siis yhteisvaikutusta lapsen kehitykseen. Myös lastensuojelun sosiaalityön ja kodin keskinäisillä suhteilla, jotka voidaan nähdä mesotasolle sijoitettaviksi, on vaikutusta lapsen kehitykseen. (Härkönen 2007, 30.)

Eksotaso koostuu useamman kuin yhden ympäristön välisistä vuorovaikutuksista, jotka eivät yleensä sisällä lasta. Eksotason tapahtumilla on kuitenkin merkitystä lapsen välittömään kasvuympäristöön, johon ne välittyvät esimerkiksi vanhemman ja työpaikan välisen suhteen kautta kotiin. Työpaikkojen vaatimukset, tai vastaavasti joustot, voivat joko vahvistaa tai heikentää vanhempien mahdollisuuksia olla lapsen arjessa läsnä. Päivähoidon järjestämisen käytännöt, naapuriapu hädän hetkellä, terveydenhuollon, sekä sosiaalityön järjestämisen laadukkuus ja saatavuus ovat myös lapsen ympäristötekijöitä, jotka vaikuttavat välillisesti lapsen kasvuun ja kehitykseen. (Bronfenbrenner 1979.) Lapsen kehitykseen vaikuttavat seikat monimutkaistuvat siirryttäessä mikrotasolta kohti yleisempiä systeemejä. Esimerkiksi vanhempien päihdehoitoon tai psykiatriseen hoitoon pääsy vaikuttavat välillisesti lapsen arkeen. (Härkönen 2007, 31.)

Bronfenbrenner muutti oman kritiikkinsä kautta makrotason määritelmää. Järjestelmässä korostuu ennen kaikkea mikro-, meso- ja eksojärjestelmiin sisältyvät elämäntavat, käsitysjärjestelmät, uhat, voimaantavat tekijät ja sosiaalisen vuorovaikutuksen muodot, jotka ovat tunnusomaisia jollekin tietylle kulttuurille tai laajemmalle sosiaaliselle kontekstille. Nämä käyttäytymisen ja käsitteiden mallit siirtyvät sukupolvelta toiselle, esimerkiksi vanhempien, koulun ja hallintorakenteiden suorien ja välillisten vuorovaikutusten kautta, läpi kaikkien muiden ympäristöjen aina lapseen asti. (Bronfenbrenner 2002, 235-237.) Lastensuojelulla ja julkisella vallalla on vaikutusta ekso-, meso-, ja mikrotasoihin ja sitä kautta lasta ympäröivään elämään ja hänen kehitykseensä (Kestilä 2016, 177-178). Internetin vaikutus tiedon, arvojen ja toimintatapojen kotiin tuojana on kaikki tasot leik-

kaava tekijä, joka vaikuttaa mikrotasolla kasvavan kehitykseen yhä enemmän. Vuorovai-  
kutuksen luominen ei rajoitu enää pelkästään lähiympäristöihin, vaan sähköisesti se on  
mahdollista maapallon toiselle puolen. (Toivonen 2014, 73-74.)

### 3 TUTKIELMAN TOTEUTUS JA AINEISTO

Tutkielmassani lähdän tarkastelemaan huostaanottopäätöksen syitä. Rajaan tutkielmani koskemaan lastensuojelulain (2007) 40 pykälän toista momenttia. Kirjallisuuskatsaukseni pyrkii vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

-Minkälaisia sisältöjä huostaanottoa koskevissa tutkimuksissa nousee esiin koskien ”puutteita lapsen huolenpidossa” sekä ”muuta kasvuolosuhteita”, jotka voivat olla syinä huostaanottopäätökselle?

#### 3.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Fink (2005, 3) määrittelee kirjallisuuskatsauksen tutkimuskirjallisuuteen perustuvaksi menetelmäksi, jossa systemaattisesti ja täsmällisesti pystytään tunnistamaan, arvioimaan sekä tiivistämään olemassa olevia korkealaatuisia tutkimuksia toistettavasti. Baumaisterin ja Learyn (1997, 312) mukaan, kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan tuoda esiin jonkin asiakokonaisuuden kokonaiskuva. Kirjallisuuskatsauksia on kolme perustyyppiä; kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen katsaus ja meta-analyysi (Salminen 2011, 6).

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen ensimmäisessä vaiheessa muotoillaan tutkimuskysymys ja seuraavaksi valitaan aineisto. Kolmanneksi rakennetaan kuvailu ja tarkastellaan tuloksia. Nämä eri vaiheet limittyvät työskentelyn edetessä osin päällekkäin. Kuvailevalla kirjallisuuskatsauksella pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä ja kuvaamaan se. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 291-294.)

Olen mukaillut kirjallisuuskatsauksessani Finkin (2005) systemaattisen katsauksen mallia, jossa ensin on muotoiltava tutkimuskysymys, jonka jälkeen valitaan kirjallisuus, sekä tietokannat. Kolmanneksi valikoidaan hakutermit, joiden avulla rajataan hakutulokset vastaamaan tutkimuskysymykseen. Neljännessä vaiheessa seulotaan tuloksia asettamalla kriteereitä esimerkiksi julkaisun kielen ja vuosiluvun mukaan. Seuraavaksi löydetyistä aineistosta pyritään valitsemaan tieteellisesti laadukkain materiaali käyttöön. Näiden vaiheiden jälkeen ryhdytään tekemään katsausta, jonka viimeisessä vaiheessa tulokset yhdistetään. (Fink 2005, 3-5.)

### 3.2 Tiedonhaun kuvaus

Hakuni kohdistui ainoastaan väitöskirjoihin ja lisensiaattitöihin vuosilta 2006-2018. Rajasin tulokset koskemaan verkossa käytössä olevaa aineistoa. Etsin pääsääntöisesti suomalaisia tutkimuksia, koska kirjallisuuskatsaukseni käsittelee huostaanottoa suomalaisen instituution näkökulmasta. Tutkielmaan valikoituneen aineiston valintakriteerit on kuvattu taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Valintakriteerit aineistolle

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
KÄSITTELEE HUOSTAANOTTOON LIITTYVIÄ SYITÄ LAPSEN KASVUYMPÄRISTÖN NÄKÖKULMASTA	KÄSITTELEE HUOSTAANOTTOON LIITTYVIÄ SYITÄ LAPSEN OMAN KÄYTTÖSEN NÄKÖKULMASTA
VUODESTA 2006 LÄHTIEN TEHDYT TUTKIMUKSET	ENNEN VUOTTA 2006 TEHDYT TUTKIMUKSET
SUOMENKIELISET JA ENGLANNINKIELISET TUTKIMUKSET	MUUT KUIN SUOMENKIELISET JA ENGLANNINKIELISET TUTKIMUKSET
VAPAASTI SAATAVILLA OLEVA TEKSTI	MAKSULLINEN TEKSTI

Käytin tiedonhakuun Finna, Melinda, Social Services Abstracts ja JYKDOK -tietokantoja. Käyttämäni hakusanat ja katsaukseni mukaan valikoituneen aineiston määrä on kuvattu taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Hakusanat ja valikoitunut aineistomäärä

Hakusana	Valikoitunut aineisto
HUOSTAANOTTO	4 TUTKIMUSTA
LASTENSUOJELU AND PÄIHDEPERHE	1 TUTKIMUS
HUOSTAANOTTO AND KRITTEERIT	1 TUTKIMUS
HUOSTAANOTTO AND SELVITYS	1 TUTKIMUS
SJOITTAMINEN AND SYYT	1 TUTKIMUS

Taulukossa 2 kuvattujen hakusanojen lisäksi, hakusanat huostaanotto and puutteet ja huostaanotto and syyt, eivät yllättäen tuoneet yhtään hakutulosta. Yksi tutkimus löytyi läpi käymäni lähdekirjallisuuden lähdeluettelosta. Aineistoa karsiutui pois, mikäli tutkimuksessa ei tuotu esiin huostaanoton syitä. Aineisto valikoitui tutkielmaani, mikäli tutkimuksessa kuvattiin huostaanottoon johtaneita syitä lapsen kasvuympäristön näkökulmasta, ei lapsen oman käytöksen näkökulmasta. Sikiöaikana alkoholille altistuneiden lasten huostaanottoa koskeva tutkimus ei valikoitunut aineistooni, koska sikiötä ei tarkastella Suomessa lapsena ennen hänen syntymäänsä. Huostaanottoa koskevaa tutkimusta on tehty paljon, mutta asettamani vaatimukset aineiston tieteelliselle tasolle (väitöskirjat ja liseniaattityöt) ja luotettavuudelle rajasi aineistoa voimakkaasti.

### 3.3 Aineisto

TAULUKKO 3. Tutkielmaan valikoitunut aineisto

Tekijä, julkaisuvuosi ja julkaisun nimi	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto ja tutkimusmenetelmä	Keskeiset tulokset
Hiitola, J. 2008 Selvitys vuonna 2006 huostaanotetuista ja sijaishuoltoon sijoitetuista lapsista	tuottaa tietoa huostaanoton syistä Tampereella, Tampereen seutukunnissa sekä Etelä-Pirkanmaalla	N=35 sosiaalityöntekijöiden kyselytutkimukseen perustuva selvitys koski N=103 huostaanotettua lasta  kvantitatiivinen tutkimus	riittämätön vanhemmuus, jaksamattomuus, avuttomuus ja osaamattomuus, lapsen hoidon laiminlyönti, vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, perheristiriidat, perheväkivalta
Myllärniemi, A. 2006 Huostaanottojen kriteerit pääkaupunkiseudulla	tuottaa tietoa huostaanottojen kriteereistä pääkaupunkiseudulla	N=134 huostaanottopäätösasiakirjaa, haastatteli sosiaalityöntekijöitä N=34  aineistoa on tarkasteltu kvantitatiivisesti ja sitä on syvennetty laadullisin keinoin	vanhempien päihteiden käyttö, vaikeudet tai kyvyttömyys vanhemmuudessa, lapsen perushoidon ja –turvan puutteet
Kestilä, S. 2016 Nuoreksi aikuiseksi epävakaa kasvuympäristössä.	tuottaa tietoa huostaanotettujen nuorten kokemuksista lastensuojelulapsena	haastatteli nuoria N=6  laadullinen tutkimus	päihteiden käyttö, lapsen hoidotta jättäminen



Nuorten kokemuksia arjessa selviytymisestä ja kasvuolosuhteista lastensuojelulapsena.			
Heino, T., Hyry, S., Ikäheimo, S., Kuronen, M. & Rajala, R. 2016 Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset HuosTa-hankkeen (2014–2015) päätulokset	tuottaa tietoa lapsen kodin ulkopuolelle sijoittamisen syistä, taustoista ja kustannuksista	N=410 huostaanotetulle lapselle suunnattu kyselylomake ja järjestetyissä työpajoissa käydyt keskustelut  kyselytutkimus, jossa hyödynnettiin niin kvantitatiivisia kuin kvalitatiivisiakin menetelmiä.	uupumus ja jaksamattomuus, tarpeisiin vastaamaton kasvatus-tyyli, vanhemman osaamattomuus ja avuttomuus, lapsen hoidon laiminlyönti, mielenterveysongelmat, alkoholinkäyttö, vanhempien päihteiden ja huumeiden käyttö, lapsen pahoinpitely
Kataja, K. 2012 Lapsuuden rajoilla	tuottaa tietoa lapselle haitallisista elinoloista ja määrittellä normaali ja poikkeava lapsuus	analysoi N=211 huostassa olevan lapsen asiakirjakansioita  laadullinen tutkimus	Kyvyttömyys vanhemmuudessa, päihteiden käyttö, perheristiriidat, voimavarojen riittämättömyys, mielenterveysongelmat, elämänhallintaongelmat
Laaksonen, H. 2017 ”Jaksavaa, vahvaa vanhemmuutta sekä turvalliset ja päihteettömät kasvuolosuhteet” – vanhemmuuden arviointilausunnot riittävää vanhemmuutta määrittämässä	tuottaa tietoa riittävän vanhemmuuden kriteereistä, eli arvioida, ovatko huostaanoton syyt poistuneet	käytti aineistona vanhemmuuden arviointiin koottua aineistoa N=14  laadullinen lisensiaattityö	vanhemman kasvatusvaikeudet, uupumus, päihderiippuvuus, mielenterveyden ongelmat, perheväkivalta ja haastava elämäntilanne
Korpinen, J. 2008 Istuntoja institutionaalisen katseen alla Lastensuojelun suulliset käsittelyt hallinto-oikeudessa	tuottaa tietoa hallinto-oikeuden huostaanottohakemuksia koskevista suullisista käsittelyistä	kokosi aineistonsa havainnoimalla huostaanottoa koskevia hallinto-oikeuden käsittelyjä, sekä haastatteleamalla vanhempia N=2 ja sosiaalityöntekijöitä N=6  laadullinen tutkimus	riittämätön vanhemmuus, päihdeongelma, riittaisat vanhemmuus-suhteet, epävakaa elämäntilanne, väkivalta, mielenterveysongelmat
Hiitola, J. 2015 Hallittu vanhemmuus Sukupuoli, luokka ja etnisyys huostaanottoasiakirjoissa	tuottaa tietoa vanhemmuuden normeista huostaanottoasiakirjoissa	analysoi hallinto-oikeuksien päätöstekstejä N=354  laadullinen tutkimus	riittämätön vanhemmuus ja kyvyttömyys, alkoholi, väkivalta, väsymys, mielenterveys
Hiltunen, T. 2015 Äitiys, huostaanotto ja voimaantumisen	tuottaa tietoa huostaanotettujen lasten äitien kokemuksista	haastateltu äitejä N=12  laadullinen tutkimus	päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, uupumus, parisuhdeväkivalta

---

Juhasz, IB. 2018. Defending parenthood: A look at parents' legal argumentation in Norwegian care order appeal proceedings.	tuottaa tietoa vanhempien tekemistä valituksista huostaanottopäätöksiin liittyen	oikeuden päätöksiä N=15 koskien lasten huostaanottoja vuodelta 2012  kvantitatiivinen tutkimus	kuritusväkivalta ja vanhempien kyvyttömyys vastata lasten tarpeisiin, mielenterveysongelmat, vanhempien välinen väkivalta ja päihteiden käyttö
--	--	--	--

---

Kirjallisuuskatsaukseeni valikoitunut aineisto koostui laadullisista (6), kvantitatiivisista (2) sekä mixed-method -tutkimuksista (2). Tutkielman aineisto on näin ollen hyvin korkeatasoista, vaikkakin tutkielman aineistoa voi heikentää kansainvälisten tutkimusten puuttuminen, joita on vain yksi. Taulukko 3 kuvaa yksityiskohtaisesti tutkielmaan valikoituneen aineiston.

## 4 TULOKSET

Tutkielmani tarkoituksena oli vastata kysymykseen: minkälaisia sisältöjä huostaanottoa koskevissa tutkimuksissa nousee esiin koskien ”puutteita lapsen huolenpidossa” sekä ”muuta kasvuolosuhteita”, jotka voivat olla syinä huostaanottopäätökselle. Tutkielmani tehdessä tein ekologisen systeemiteorian ohjaamana huomion, että ”puutteet lapsen huolenpidossa”, sekä ”muut kasvuolosuhteet” kietoutuvat vanhemmuuteen väistämättä. Vaikka lastensuojelulaki (2007/417) asettaa tarkastelemieni kahden huostaanoton syyn väliin tai-sanan, on hankalaa erottaa kasvuolosuhteita vanhemmuudesta. Jaottelin tutkimustulokset aineistoa analysoidessani kuitenkin niin, että tarkastelen vanhemmuuteen ja kasvatustyyliin liittyviä huostaanoton syitä, sekä vanhempien ongelmalliseen käyttäytymiseen liittyviä huostaanoton syitä kahtena erillisenä teemana, jolloin saan vastauksen tutkimuskysymykseeni. Vanhemmuuteen ja kasvatustyyliin liittyvät huostaanoton syyt katson liittyvän puutteisiin lapsen huolenpidossa. Vanhempien ongelmalliseen käyttäytymiseen liittyvät huostaanoton syyt katson vaikuttavan lapsen kasvuolosuhteisiin. Näiden kahden teeman mukaisesti olen laskenut aineistoni perusteella saadut päätulokset yhteen.

Lähdin tutkielmani tulosten perusteella tarkastelemaan Bronfenbrennerin kehittämän ekologisen systeemiteorian mikrojärjestelmää syvällisemmin. Bronfenbrenner sijoittaa mikrotasolle vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen, sekä esim. sukulaisten, kaverien ja naapurien välisen vuorovaikutuksen lapsen kanssa. Ekologisen systeemiteorian mukaan näillä vuorovaikutuksilla on vaikutusta lapsen kehitykseen. Mielestäni mikrojärjestelmää voi tarkastella tarkemmin niin, että ottaa kiinnostuksen kohteeksi jonkun tietyn vuorovaikutussuhteen, jolloin syntyy ikään kuin mikrojärjestelmän sisällä olevia pienempiä järjestelmiä. Tein havainnon, että näitä pienempiä järjestelmiä voi tarkastella erillisinä vuorovaikutusten yhdistelminä; vanhemman ja lapsen vuorovaikutus, lapsen ja kaverien vuorovaikutus, lapsen ja sukulaisten vuorovaikutus jne. Havaintoni perusteella suuntasin katseeni tutkielmani tuloksissa nimenomaan lapsen sekä vanhemman vuorovaikutuksen tarkempaan analysointiin, eli Bronfenbrennerin mikrojärjestelmää pienemmän järjestelmän tuottamiin havaintoihin. Tämä mikrotasoa pienempi järjestelmä kuvaa tutkielmasani lapsen kehitykseen negatiivisesti vaikuttavat tekijät huostaanoton syiden näkökulmasta, jotka liittyvät vanhempiin.

Esitän tutkielmani tulokset kolmessa eri alakappaleessa. Olen koonnut päätulokset kahden ensimmäisen alakappaleen loppuun määrällisiksi taulukoiksi. Kolmannessa alakappaleessa esitän Bronfenbrennerin ekologiseen systeemiteoriaan nojaavan mikrotasoa pienemmän järjestelmän, jonka olen muodostanut tutkimustulosteni perusteella.

#### **4.1 Huostaanoton syyt vanhemmuudessa ja kasvatustyyliissä**

Hiitolan (2008, 26) Tampereen seudulla tekemässä tutkimuksessa suurimmiksi vanhemmuutta koskeviksi syiksi huostaanotolle osoittautuivat riittämätön vanhemmuus, jaksamattomuus, avuttomuus ja osaamattomuus, sekä lapsen hoidon laiminlyönti. Myllärniemi (2006, 72-76) kartoitti tutkimuksessaan huostaanottojen kriteereitä pääkaupunkiseudulla lomakekyselyllä sosiaalityöntekijöille. Eniten huostaanottoja tehtiin, koska vanhemmilla oli vaikeuksia ja kyvyttömyyttä vanhemmuudessa, vaikeuksia kasvatuskysymyksissä, lapsi jätettiin hoidotta ja lapseen kohdistui väkivaltaa vanhempien toimesta.

Kestilä (2016) tutki ainoastaan huostaanotettuja lapsia, joiden vanhemmista joko molemmilla, tai ainakin toisella oli päihdeongelma. Kestilä keräsi tutkimuksensa aineiston haastatteleamalla huostaanotettuja nuoria. Vaikka Kestilä tutkikin ainoastaan päihdeongelmaisten vanhempien huostaanotettuja nuoria, valikoitui tutkimus aineistooni, koska Kestilä syventää tietoutta siitä, mihin vanhemmuuden osa-alueisiin päihdeiden käyttö vaikuttaa negatiivisesti ja tarkentaa päihdeiden käytöstä johtuvia huostaanoton syitä. Päihdeongelmalla on vaikutusta vanhempien kykyyn ottaa pitkäaikaisesti vastuuta lapsensa kasvatuksesta ja huolenpidosta. Tämä taas johtaa luottamuspulaan, joka on perusturvallisuuden perusta lapsen ja vanhemman välillä, Lapsi ei voi tietää, milloin hänen tarpeisiinsa vastataan ja milloin ei. Lapselle muotoutuu näin ollen epävakaa kasvuympäristö, jossa lapsi jää hoidotta ja vanhemmat ovat jaksamattomia. (Kestilä 2016, 138-139.)

Heino, Hyry, Ikäheimo, Kuronen ja Rajala (2016, 70) tekivät kyselytutkimuksen lapsen kodin ulkopuolelle sijoittamisen ja huostaanottojen syistä, joista suurimpina nousivat esiin vanhempien uupumus ja jaksamattomuus, lapsen tarpeisiin vastaamaton kasvatustyyli, lapsen pahoinpitely, vanhemman osaamattomuus ja avuttomuus, sekä lapsen hoidon laiminlyönti.

Kataja (2012) tutki lastensuojelun asiakirjoja, koskien huostaanottopäätöksiä ja sosiaalityöntekijöiden tekemiä huostaanottoja puoltavia lausuntoja, löytääkseen huostaanoton kriteerit täyttävät tekijät. Tutkimuksessa tuli esiin, että mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä useammin huostaanoton syyt juontavat kodin olosuhteisiin ja lapsi otetaan huostaan jo pienenä. Vanhempien kyvyttömyys ja voimavarojen riittämättömyys nousivat suurimpina tekijöinä esiin huostaanottopäätösten syinä. (Kataja 2012, 91-92.)

Kataja (2012) kuvaa tutkimuksessaan sosiaalityöntekijöiden lausuntojen pohjalta yksityiskohtaisemmin, sekä konkreettisin esimerkein, vanhempien kyvyttömyyttä vastata lapsen tarpeisiin. Perushoidon laiminlyönti näkyy lapsen ulkoisena hoitamattomuutena ja hygienian puutteena. Lapsi saattaa esimerkiksi haista pahalle, hänellä voi olla hoitamattontonta vaippaihottumaa tai täitä. Lapsen terveydentilaan on myös kiinnitetty huomiota. Lapsella voi olla hoitamattomia tulehduksia, kuumeilua, lasta ei viedä lääkäriin, tai määrättyjä lääkkeitä ei haeta lapselle. Vaatteiden puutteellisuus, ottaen huomioon vuodenaikojen vaihtelut, on myös huomioitu merkiksi hoitamattomasta lapsesta. Lapsi saattaa olla nälkiintynyt, kerjätä ruokaa, tai hänen paino- ja pituuskehityksensä ei ole ikätason mukaista. Lapsen ruokavalio voi myös olla ravintoköyhää ja sopimatonta ikään nähden. (Kataja 2012, 96-97.)

Vuorovaikutuksen puutteet vanhemman ja lapsen välillä kertovat vanhempien kyvyttömyydestä vastata lapsen tarpeisiin, koska vanhempi ei tunnista lapsen lähettämiä viestejä aikuiselle, eikä pysty asettumaan lapsen asemaan. Vanhemmat eivät myöskään pysty asettamaan lapsen tarpeita omien tarpeidensa edelle, koska eivät tunnista lapsen ikätasoisien kehityksen tuen tarpeita. Vanhemmat saattavat olla myös kyvyttömiä asettamaan rajoja lapselle, joka puolestaan luo turvattomuuden tunnetta ja aiheuttaa ristiriitoja vanhemman ja lapsen välille. Lapsi voi altistua kuritusväkivallalle, vanhempien ollessa neuvottomia kasvatuskäytännöissään. (Kataja 2012, 99.)

Voimavarojen riittämättömyyttä ei voi yksiselitteisesti konkretisoida. Usein vanhempi itse tuo esiin oman väsymyksensä, tai voimattomuutensa toimia lapsen kanssa. Lisäksi vanhempien tukiverkoston vähäisyys yhdistetään voimavarojen puutteeseen. Vanhempien voimavaroja kuluttavat myös työttömyys, läheisen kuolema tai ongelmat ihmissuhteissa. Vanhemmat ovat valmiita nimeämään voimavarojensa puutteen yhdeksi syyksi

ongelmallisiin kasvatuskäytäntöihin, eivätkä koe sitä häpeälliseksi. (Kataja 2012, 111-113.)

Vaikkakaan Laaksonen (2017) ei tutkinut liseniaattityössään varsinaisesti huostaanottojen syitä, hänen tutkimuksessaan nousi esiin huostaanoton kriteerit vanhemmuuden arviointien kautta, joissa tosiasiallisesti arvioidaan huostaanoton tarvetta. Tästä syystä liseniaattityön tulokset valikoituivat aineistooni. Vanhemman kasvatusvaikeudet, uupumus ja haastava elämäntilanne nousivat ensisijaisina syinä esiin arvioitaessa riittämätöntä vanhemmuutta. (Laaksonen 2017, 99-101.)

Korpinen (2008) tutki väitöskirjassaan vastentahtoisten huostaanottojen suullisia käsitteilyitä hallinto-oikeudessa. Tutkimuksessa kuvataan äitien ja isien ongelmia erikseen, mutta yhdistän tätä tietoa tutkielmassani ja tuon esiin määrällisesti useimmiten toistuvat haasteet yleisesti vanhemmuudessa. Korpinen (2008) teki huomion, että isien määrä oli vähäisempi kyseessä olevissa käsittelyssä ja äideistä useat olivat yksinhuoltajia, vaikkakin huostaanotettujen lasten isillä voi olla samankaltaisia ongelmia kuin äideillä. Tutkimuksessa eniten haasteita huostaanotettujen lasten vanhemmilla oli riittämättömässä vanhemmuudessa. (Korpinen 2008, 114-124.)

Hiitola (2015) käytti tutkimuksensa aineistona hallinto-oikeuden päätöksiä koskien huostaanottohakemuksia. Tutkimuksessa oli myös eritelty vanhempien ongelmat sukupuolen mukaan. Olen tutkielmassani yhdistänyt nämä tiedot ja eritelty ongelmat määrällisesti suurimmasta pienempään. Kyvyttömyys ja riittämättömyys vanhemmuudessa ja vanhemman väsymys olivat suurimmat syyt huostaanottopäätöksissä. Tutkimuksessa väsymys nimettiin useimmiten äitien ongelmaksi, isiä ei kuvattu väsyneiksi juuri lainkaan. Lapsen ollessa lastensuojelun apua vailla, tutkimuksen mukaan vaikuttaa siltä, että äidin rooli korostuu ja isän merkitys lapselle jää vähemmälle huomiolle. (Hiitola 2015, 91-94.)

Hiltunen (2015, 74) tutki huostaanotettujen lasten äitejä ja näiden kokemuksia. Tutkimus soveltuu tutkielmani aineistoksi, koska se tuo esiin huostaanottoon johtaneita syitä äitien kertomana. Kaikki paitsi yksi lasten äideistä kertoivat olevansa yksin lapsen kanssa ennen huostaanottoa. Äidit kertoivat isien olevan poissa lasten elämästä ja vastuu lapsista oli yksin äideillä. Äidit katsoivatkin, että yksi suuri syy huostaanottoon oli äitien uupumus.

Norjassa on saman tyyppiset huostaanoton kriteerit kuin Suomessa. Juhaszin (2018) tutkimus valikoitu tutkielmani aineistoon, koska tutkimus esittää luokiteltuna ne syyt, jotka ovat johtaneet huostaanottoihin. Juhaszin (2018, 532) mukaan vanhempien lapsiin kohdistama kuritusväkivalta ja vanhempien kyvyttömyys vastata lasten tarpeisiin olivat yhtä suuria syitä lasten huostaanotoille.

TAULUKKO 4. Tuloksissa mainitut puutteet lapsen huolenpidossa esitettynä määrällisesti

Puutteet lapsen huolenpidossa-Vanhemmuus ja kasvatustyyli	Huostaanoton syy
JAKSAMATTOMUUS JA UUPUMUS	8/10
AVUTTOMUUS, KYVYTTÖMYYS JA OSAAMATTOMUUS	6/10
LAPSEN HOIDON LAIMINLYÖNTI	4/10
RIITTÄMÄTÖN VANHEMMUUS	3/10
HAITALLINEN KASVATUSTYYLI	3/10
LAPSEEN KOHDISTUNUT VÄKIVALTA, MYÖS KURITUSVÄKIVALTA	3/10
HAASTAVA ELÄMÄNTILANNE	1/10

Olen laskenut yhteen taulukkoon 3 koko aineistoni päätulokset, jotka ovat johtaneet puutteisiin lapsen huolenpidossa. Eri tutkimuksissa käytettiin eri synonyymejä kuvaamaan mielestäni samaa asiaa. Esimerkiksi avuttomuus, kyvyttömyys ja osaamattomuus voisivat mielestäni kokonaisuutena kuvata riittämätöntä vanhemmuutta. Mikäli tuloksia näin tulkittaisiin, riittämätön vanhemmuus olisi päätulos. Pitäydyin kuitenkin tutkimuksissa esiin nousseissa sisällöissä

## 4.2 Huostaanoton syyt vanhempien ongelmallisessa käyttäytymisessä

Hiitolan (2008, 26) tutkimuksessa perheen sisäiset ristiriidat, vanhempien päihteiden käyttö, perheväkivalta ja mielenterveysongelmat ovat suurimmat syyt vanhempien käytöksestä johtuvissa huostaanotoissa. Myllärniemi (2006) nimeää vanhempien päihteiden käytön, perheen sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvät ongelmat, vanhemman psykisen sairauden ja vanhempien ihmissuhdevaikeudet merkittävimiksi huostaanoton

syiksi, jotka liittyvät vanhempien ongelmalliseen käyttäytymiseen. Pienten huostaanotettujen lasten vanhempien kyvyttömyys vastata lapsen tarpeisiin oli liitettävissä vanhempien päihteiden käyttöön. Lapsen turvallinen kiintymyssuhde päihdevanhempaan jää kehittymättä ja se voi vaarantaa lapsen kokonaiskehityksen. (Myllärniemi 2006, 72-76.)

Päihdeongelmaisten vanhempien lapset ovat altistuneet pitkäänkin vanhempien välisille riidoille ja väkivallalle. Perheissä tapahtuvasta väkivallasta tiedetään hyvin vähän ja usein se tulee näkyväksi ainoastaan poliisien tekemien lastensuojeluilmoitusten kautta. Perheväkivalta jää usein havaitsematta ulkopuolisilta, kuten myös lastensuojelulta. Lapsi, joka kasvaa päihdeongelmaisten vanhempien kanssa, joutuu usein myös ottamaan liiallista vastuuta ikätasoiseen kehitykseensä nähden. (Kestilä 2016, 139-141.)

Vanhempien mielenterveysongelmat ja päihteiden käyttö nousivat Heino ym. (2016) tutkimuksessa huostaanoton syiksi. Sijoitettujen lasten elämässä oli tapahtunut monia muutoksia perhesuhteissa, sekä kasvuympäristöissä ja tämä haittaa tutkimuksen mukaan lapsen kiinnittymistä arkiyhteisöihin. Lapsen on vaikea jatkuvassa elämän muutoksessa asettua, sekä sopeutua uusiin kulttuureihin, erilaisiin tapoihin ja ilmapiireihin. Lisäksi tutkimuksessa nousi esiin huono-osaisuuden kasautuminen erityisesti sijoitettujen, pienten lasten perheisiin. Vanhempien työttömyys tai muusta syystä johtuva taloudellinen niukkuus luo köyhyyttä perheisiin. (Heino ym. 2016, 69-104.)

Katajan (2012) mukaan vanhempien ongelmallinen käyttäytyminen liittyi tutkimuksessa eniten päihteiden käyttöön, perheristiriitoihin, elämänhallinnan ongelmiin sekä mielenterveysongelmiin. Vanhemman päihteiden käyttö voi tulla esiin esim. vanhemman liikkuessa kodin ulkopuolella päihtyneenä lapsen kanssa, kun taas kodeissa tapahtuva päihteidenkäyttö jää usein ulkopuolisilta huomaamatta. Tutkimuksessa nousi myös esiin, että sosiaalityöntekijät tekivät havaintoja vanhempien ulkoisesta olemuksesta ja rahankäytöstä, joiden katsottiin viittaavan päihteiden käyttöön. (Kataja 2012, 91-106.)

Perheristiriidat liittyvät huostaanottoasiakirjoissa Katajan (2012) mukaan useimmiten fyysiseen väkivaltaan, jota on yhtä vaikea todentaa kuin henkistä väkivaltaa. Tästä syystä sosiaalityöntekijät kuvaavat lapsen kokevan pelkoa kotona enemmän, kuin vanhempien välisiä väkivaltaisia tapahtumia. Elämänhallinnan ongelmat voivat esiintyä esimerkiksi arjen rytmin epäsäännöllisyytenä, varsinkin lapsen näkökulmasta tarkasteltuna. Kotia



fyysisenä kasvuympäristönä arvioidaan lastensuojelussa myös, esimerkiksi sotkuinen ja likainen koti voi kertoa elämänhallinnan puutteista, eikä se luo turvallisuuden tunnetta lapselle. Vanhemmilla voi olla rahankäyttöön liittyviä ongelmia, sekä hankaluutta pysyä työpaikassa pitkäjäkäisesti. Mielensterveysongelmat liittyvät usein vanhemman masenukseen, jonka ulkoisia merkkejä, kuten väsymystä, itkuisuutta ja apaattisuutta on huomioitu vanhemmista. (Kataja 2012, 101-118.)

Laaksosen (2017, 99) liseniaattityössä päihderiippuvuus, mielensterveyden ongelmat ja perheväkivalta olivat mahdollisen huostaanoton kriteereinä. Korpisen (2008, 114-124) tutkimuksessa päihdeongelmat, riitaisat vanhemmuussuhteet kuten huoltajuuskiistat, epävakaa elämäntilanne ja mielensterveysongelmat olivat suurimpia ongelmaryhmiä huostaanotettujen lasten vanhemmilla. Hiitola (2015, 91-245) kuvaa alkoholin käytön, väkivallan ja mielensterveysongelmat huostaanoton syyksi. Tutkimuksessa tuli esiin, että lasten kokema väkivalta jää piiloon, kun vanhempien päihdeongelmat mainitaan hallinto-oikeuden päätöksissä huostaanoton syyksi ja keskitytään vanhempien välisiin ristiriitoihin.

Suurimmaksi syyksi lapsen huostaanotolle ilmeni Hiltusen (2015,50) tutkimuksessa äitien päihteiden käyttö. Mielensterveysongelmat ja parisuhdeväkivalta olivat seuraavaksi suurimmat syyt huostaanotoille. Juhaszin (2018, 532) norjalaisessa tutkimuksessa vanhempien mielensterveysongelmat, vanhempien välinen väkivalta ja päihteiden käyttö olivat vanhempien ongelmalliseen käyttäytymiseen liittyvät syyt lasten huostaanotoille.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijät antavat vanhemmille useita mahdollisuuksia muuttaa lapselle haitallista käyttäytymistään ja toimintaansa, ennen kuin huostaanottoa ryhdytään valmistelemaan. Mikäli vanhemmat eivät sitoudu esimerkiksi hoitoihin ja yhteistyö vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden välillä on toimimatonta, voi sosiaalityöntekijä arvioida itsenäisesti ilman ulkopuolista reagoivaa tahoa huostaanoton syiden täyttyvän. (Kataja 2012, 154-155.)

#### TAULUKKO 5. Tuloksissa mainitut muut kasvuolosuhteet esitettyinä määrällisesti

Muut kasvuolosuhteet-vanhempien ongelmallinen käyttäytyminen	Huostaanoton syy
VANHEMPIEN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ (KAIKKI PÄIHTEET)	10/10
MIELENSTERVEYSONGELMAT	9/10

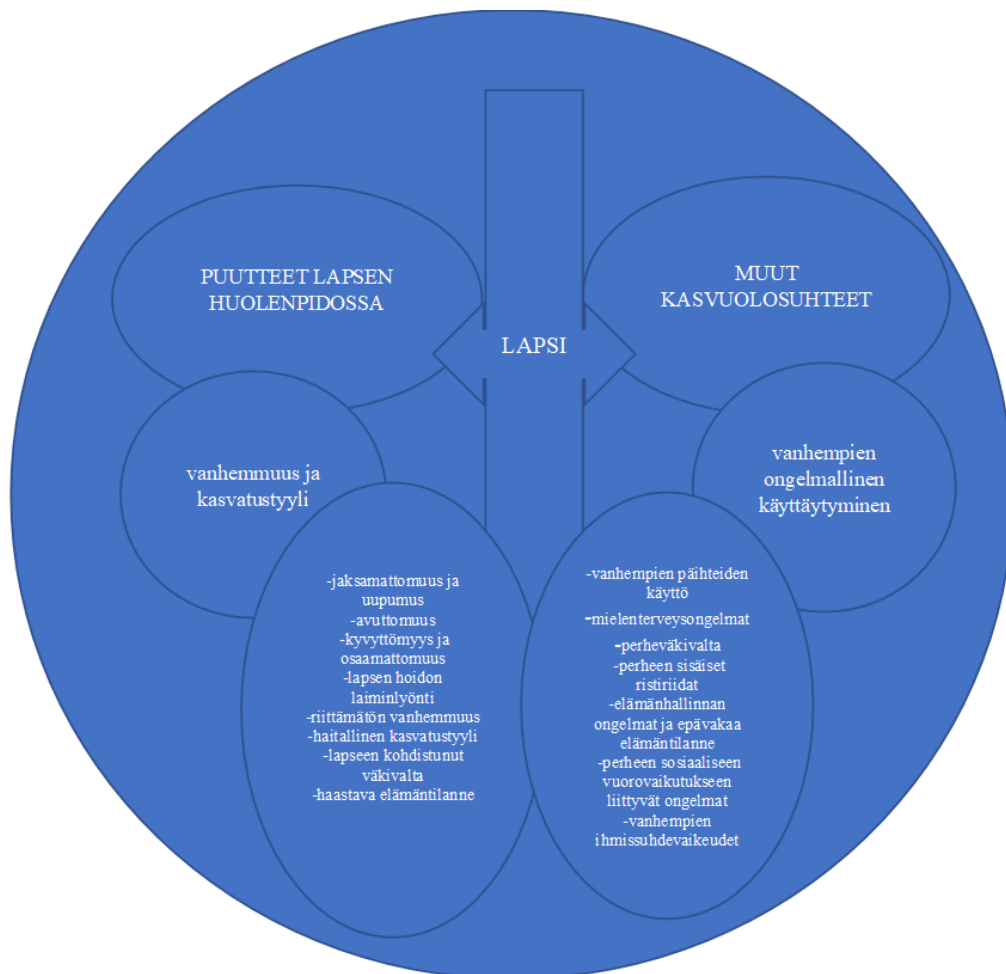
---

PERHEVÄKIVALTA	5/10
PERHEEN SISÄISET RISTIRIIDAT	3/10
ELÄMÄNHALLINNAN ONGELMAT JA EPÄVAKAA ELÄMÄNTILANNE	2/10
PERHEEN SOSIAALISEEN VUOROVAIKUTUKSEEN LIITTYVÄT ONGELMAT	1/10
VANHEMPIEN IHMISSUHDEVAIKEUDET	1/10

---

Olen laskenut yhteen taulukkoon 4 koko aineistoni päätulokset, jotka ovat vaikuttaneet haitallisesti lapsen muihin kasvuolosuhteisiin. Osassa tutkimuksissa oli eritelty mitä päih-teitä vanhempi oli käyttänyt. Yhdistin nämä tiedot yleisesti päih-teiden käyttöön. Perhe-väkivalta kuvaa vanhempien välistä väkivaltaa, jolle lapsi on altistunut olemalla läsnä. Perheen sisäiset ristiriidat viittasivat yhdessä tutkimuksessa esim. huoltajuusriitaan. Elä-mänhallinnan ongelmat saattoivat tutkimusten mukaan liittyä rahan käyttöön ja usein vaihtuviin ihmissuhteisiin, työpaikkoihin, sekä asuinalueisiin. Mielestäni elämänhallin-nan ongelmat voisi yhdistää vanhempien päih-teiden käyttöön tai mielenterveysongelmiin, mikä ei kuitenkaan muuttaisi päätulosta.

### 4.3 Lapsen kehitykseen vaikuttavat huostaanoton syyt



KUVIO 1. Lapsen kehitykseen negatiivisesti vaikuttavat tekijät huostaanoton syiden näkökulmasta.

Kuvio 1 esittää Bronfenbrennerin ekologiseen systeemitteoriaan nojaavan järjestelmän, joka sijoittuu mikrojärjestelmän sisään, omaksi pienemmäksi järjestelmäkseen. Esittämäni järjestelmä perustuu tutkielmani päätuloksiin. Lapsi on kaiken keskiössä ja lapsen kehitykseen vaikuttavat negatiivisesti ne tekijät, jotka on kuviossa 1 esitetty toisiaan leikkaavina huostaanoton syinä. Lasta ympäröivät tekijät vaikuttavat yhdessä ja erikseen monimuotuisina suoraan lapseen, koska välissä ei ole muita vuorovaikutussuhteita muiden kuin lapsen ja vanhemman välillä.

## 5 POHDINTA

Tutkielmani tavoitteena oli selvittää, minkälaisia sisältöjä huostaanottoa koskevissa tutkimuksissa nousee esiin koskien ”puutteita lapsen huolenpidossa” sekä ” muita kasvuolosuhteita”, jotka voivat olla syinä huostaanottopäätökselle ja tämä oli myös tutkimuskysymykseni. Lastensuojelulaki (417/2007) asettaa näiden kahden syyn väliin tai-sanan ja siksi lähdin tarkastelemaan niitä erillisinä syinä tutkielmassani. Olen toteuttanut tutkielmani kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmällä, vaikkakin olen noudattanut systemaattisen kirjallisuuskatsauksen pääperiaatteita. Tutkielmani aineistoksi valikoitui 10 tutkimusta, jotka vastasivat tutkimuskysymykseeni. Tutkimustuloksia tarkastelin kuvailen, sekä kokoamalla tulokset määrällisiksi taulukoiksi, jotka mielestäni selvensivät tuloksia.

Bronfenbrennerin kehittämän ekologisen systeemiteorian avulla voidaan selvittää lapsen kasvuun vaikuttavat seikat. Teorian mukaan lapsi kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. (Härkönen 2008, 21-24.) Kestilä (2016, 44) viittaa Bronfenbrenneriin (1997), jonka mukaan lasta lähinnä oleva mikrotaso vaikuttaa lapsen kehitykseen suoraan ja voimakkaimmin, koska lapsi kohtaa henkilökohtaisesti mikrotasolla vaihtuvat tilanteet. Ekologinen systeemiteoria ohjasi tutkielmaani. Kun lapsi otetaan huostaan, täytyy hänen huolenpidossaan ja kasvuolosuhteissaan olla vakavia puutteita. Ekologisen systeemiteorian mukaisesti, nämä puutteet paikantuvat vahvimmin lapsen kehityksen mikrotasolle, joka useimmiten koostuu lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksesta. Vanhemmat vastaavat ensisijaisesti lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Tein havainnon, että löydän vastauksen tutkimuskysymykseeni suunnatessani katseeni huostaanotetun lapsen vanhempien omaan käyttäytymiseen, vanhemmuuteen ja kasvatustyyliin liittyviin ongelmiin. Näillä seikoilla on suoraan vaikutusta lapsen epäsuotuisaan kehitykseen ja siten myös huostaanoton syihin.

Tutkielmani tulosten perusteella suurimmat puutteet lapsen huolenpidossa, jotka siis liittyivät vanhemmuuteen ja kasvatustyyliin olivat; vanhempien uupumus, osaamattomuus, lapsen hoidon laiminlyönti, riittämätön vanhemmuus, haitallinen kasvatustyyli,

lapsen kohdistunut väkivalta ja haastava elämäntilanne. Tutkimuksissa käytettiin mielestäni eri synonyymejä kuvaamaan samaa asiaa, joka voi heikentää tutkimustulostani. Tulokset ovat mielestäni myös yleisilmauksia, jotka eivät tosiasiallisesti konkretisoi tai yksilöi huostaanoton syitä. Pitäydyin tuloksissa kuitenkin niissä sisällöissä, mitkä tutkimuksissa oli esitetty päätuloksina. Ainoastaan Kataja (2012) esitti yksityiskohtaisesti mitä esimerkiksi vanhemman uupumuksen taustalla voi olla, tai miten voidaan määritellä riittämätön vanhemmuus. Mikäli tutkimuksen aineisto koostuu pääasiassa huostaanottohakemuksista, ei huostaanoton syitä mielestäni niiden perusteella pystykään konkretisoimaan. Lastensuojelun sosiaalityöntekijän tekemä huostaanottoselvitys sitä vastoin esittää huostaanoton syyt yksityiskohtaisesti. Tuloksista nousi esiin mielestäni hieman yllättävään ja huolestuttava seikka. Lapsen kohdistunut väkivalta on vasta kuudenneksi yleisin syy lapsen huostaanotolle. Käsitykseni ja työkokemukseni perusteella lastensuojelun sosiaalityöntekijänä uskallan väittää, että kysymys on siitä, kuinka moni lapsen pahoinpitely jää pimentoon eikä suinkaan tapausten vähäisyydestä.

Tutkielmani tulosten perusteella suurimmat syyt lapsen kasvuolosuhteiden haitallisuuteen, jotka siis liittyivät vanhempien ongelmalliseen käyttäytymiseen, olivat; vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, perheväkivalta, perheen sisäiset ristiriidat, elämänhallinnan ongelmat, perheen sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvät ongelmat ja vanhempien ihmissuhdevaikeudet. Tulokset eivät yllättäneet minua. Päihteiden käyttö ja mielenterveysongelmat kietoutuvat käsitykseni mukaan usein yhteen ja muodostavat pahimmassa tapauksessa hyvin voimakkaan sekä haitallisen yhteisvaikutuksen lapsen kasvuolosuhteisiin. Vanhemman päihteiden käyttö ja mielenterveysongelmat vaikuttavat mielestäni suoraan puutteisiin lapsen huolenpidossa. Edelleen esimerkiksi perheen sisäiset ristiriidat ja perheväkivalta vaikuttavat hyvin todennäköisesti vanhempien kykyyn toimia vanhempana. Tämä tuo ongelmallisuutta tulosteni luotettavuuteen ja tulkitsemiseen. Myllärniemen (2006, 66) mukaan on haastavaa määritellä huostaanoton yksittäisiä syitä ja sijoittaa niitä tiettyyn ongelmaluokkaan. Tämä johtuu siitä, että ongelmat ovat harvoin tarkkaan rajattavissa vaan ne esiintyvät usein samanaikaisina ja päällekkäisinä. Samaa ilmiötä voidaan kuvata erilaisin termein ja käsittein yleisellä tasolla tai/ja konkreettisoin ilmaisin.

Tein tutkimustulosteni perusteella havainnon, että lapsen kehitykseen haitallisesti vaikuttavia seikkoja voidaan tarkastella syvällisemmin, kun ekologisen systeemitteorian mukaisen mikrojärjestelmän sisällä olevia vuorovaikutuksia analysoi pienempinä yksikköinä. Pystyin muodostamaan tutkielmani tulosten perusteella oman mikrojärjestelmää pienemmän järjestelmän, jossa tarkastelen vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta huostaanoton syiden näkökulmasta, eli se kuvaa tekijöitä, joilla on haitallinen vaikutus lapsen kehitykseen.

Mielestäni huostaanottoa on jatkossakin syytä tutkia monista eri näkökulmista ja tuoda tutkittua tietoa lastensuojelun sosiaalityöntekijän vaativaan työhön. Oman tutkielmani perusteella kaipaisin jatkotutkimuksia huostaanoton konkreettisista syistä, jolloin ne tulisivat näkyviksi niin sosiaalityöntekijöille, vanhemmille, kuin julkiseen keskusteluunkin. Edelleen toivoisin tutkimusta siitä, että miten huostaanoton kriteereitä arvioidaan Suomessa tällä hetkellä esimerkiksi maahanmuuttajien vastaanottolaitoksissa ja arvioidaanko lapsen kasvuolosuhteita silloin samoin kriteerein, kuin jos hän asuisi omassa kodissa? Tutkimusta kaivattaisiin mielestäni myös Suomessa asuvien, eri kulttuureista tulleiden perheiden lasten huostaanotoista ja mielenkiintoista olisi tutkia, poikkeavatko syyt huostaanotoille näissä perheissä aiempiin tutkimustuloksiin nähden? Tutkimusta huostaanoton syistä voisi tehdä myös muiden maiden käytännöistä ja verrata tuloksia suomalaiseen tutkimukseen.

Vaikkakin tutkimusaineistoni oli ajallisesti pitkältä aikaväliltä, se ei heikennä mielestäni tutkielmani tuloksia. On ennemminkin mielenkiintoista huomata, että samat teemat toistuivat vuosien 2006-2018 välillä huostaanoton perusteina. Pohdittavaksi jääkin, miten suomalainen yhteiskunta on onnistunut vahvistamaan sekä tukemaan vanhemmuutta viimeisen 12 vuoden aikana, jos huostaanoton syyt pysyvät vuosikymmenestä toiseen samankaltaisina?

## LÄHTEET

- Baumeister, Roy F. & Mark R. Leary. 1997. Writing Narrative Literature Reviews. *Review of General Psychology* 1: 3, 311–320. Viitattu 22.4.2020. <https://psychology.yale.edu>.
- Bronfenbrenner, Urie. 1979. *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press. JYKDOK eBook Collection. EBSCOhost. Viitattu 22.4.2020. <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.jyu.fi/pdf>.
- Bronfenbrenner, Urie. 2002. Ekologisten järjestelmien teoria. Teoksessa Ross Vasta (toim). *Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä*. 2. painos. Suomi: UNIPress, 221–288.
- Fink, Arlene. 2005. *Conducting Research Literature Reviews: From the Internet to the Paper*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- HE. 2006. 252vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle lastensuojelulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. *Vireilletuloasiakirja*. 163-164. Viitattu 22.4.2020. <https://www.finlex.fi>.
- Heino., Tarja, Hyry., Sylvia, Ikäheimo., Salla, Kuronen., Mikko & Rajala., Rika. 2016. Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset: Huostaanottohankkeen (2014- 2015) päätulokset. *Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen raportti 3/2016*. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-644-5>
- Helavirta, Susanna., Laakso, Riitta & Pösö, Tarja. 2014. Huostaanoton kuva suomalaisen tutkimuksen valossa. *Tieteellinen artikkeli. Janus vol. 22 (3)*, 288–298. Viitattu 22.4.2020. <https://journal.fi/janus>.
- Hiitola, Johanna. 2008. *Selvitys vuonna 2006 huostaanotetuista ja sijaishuoltoon sijoitetuista lapsista: Lastensuojelun sijaishuollon kehittäminen Tampereella, Tampereen seutukunnassa ja Etelä-Pirkanmaalla -hanke*. Työpapereita. Stakes:21/2008. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194057>.
- Hiitola, Johanna. 2015. *Hallittu vanhemmuus: sukupuoli, luokka ja etnisyys huostaanottoasiakirjoissa*. Väitöskirja. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9721-6>.
- Hiltunen, Tarja. 2015. *Äitiys, huostaanotto ja voimaantumisen*. Väitöskirja. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6408-5>.
- HTL 1983. 1983/361. *Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta*. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 22.4.2020. <https://www.finlex.fi>.
- Härkönen, Ulla. 2008. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus– Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittymisestä. Teoksessa Anneli Niikko, Ismo Pel-

- likka & Erkki Savolainen. Oppimista, opetusta, monitieteisyyttä. Kirjoituksia kuninkaankartanonmäeltä. Joensuun yliopisto: Savonlinnan opettajankoulutuslaitos. Viitattu 22.4.2020. <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut>.
- Jokinen, Juha. 2006. Esitys toimenpiteistä huostaanottomenettelyn kehittämiseksi. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. Lastensuojelun kehittämissuunnitelma. Huostaanottotyöryhmä. Huostaanottotyöryhmän raportti 31.1.2006. Viitattu 22.4.2020. <https://thl.fi/documents>.
- Juhász, IB. 2018. Defending parenthood: A look at parents' legal argumentation in Norwegian care order appeal proceedings. Tieteellinen artikkeli väitöskirjasta. *Child & Family Social Work*. (23) 530–538. Viitattu 22.4.2020. <https://doi.org/10.1111/cfs.12445>.
- Kangasniemi, Mari., Utriainen, Kati., Ahonen, Sanna-Mari., Pietilä, Anna-Maija., Jääskeläinen, Pasi & Liikanen, Eeva. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25 (4), 291–301. Viitattu 22.4.2020. <http://elektra.helsinki.fi>.
- Kataja, Kati. 2012. Lapsuuden rajoilla. Normaalin ja poikkeavan määrittäminen huostaanottoasiakirjoissa. Väitöskirja. Turun yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-4989-2>.
- Kestilä, Sointu. 2016. Nuoreksi aikuiseksi epävakaassa kasvuympäristössä: nuorten kokemuksia arjessa selviytymisestä ja kasvuolosuhteista lastensuojelulapsena. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta. Oulun yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/urn:isbn:9789526211961>.
- Korpinen, Johanna. 2008. Istuntoja institutionaalisen katseen alla: lastensuojelun suulliset käsittelyt hallinto-oikeudessa. Väitöskirja. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Tampereen yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7350-0>.
- Laaksonen, Heini. 2017. ”Jaksavaa, vahvaa vanhemmuutta sekä turvalliset ja päihteettömät kasvuolosuhteet” – vanhemmuuden arviointilausunnot riittävää vanhemmuutta määrittämässä. Lisensiaattityö. Sosiaalityö- ja sosiaalipolitiikan laitos. Turun yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <https://www.sosnet.fi>.
- Lastensuojelulaki 2007. Lastensuojelulaki 417/2007. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 22.4.2020. <http://finlex.fi>.
- Lindi, Miia. 2018. Perheen jälleenyhdistämisen onnistumisen edellytyksiä ja haasteita. Tutkimuskatsaus kansainvälisiin tutkimuksiin 2000–2018. Turun yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Lopputyö. Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön erikoistutkimuskeskus. Viitattu 22.4.2020. <https://www.sosnet.fi>.
- LOS. 1990. Lapsen oikeuksien sopimus. Yhdistyneet kansakunnat. Viitattu 22.4.2020. <https://www.lapsenoikeudet.fi>.
- Myllärniemi, Anniina. 2006. Huostaanottojen kriteerit pääkaupunkiseudulla. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 71. Viitattu 22.4.2020. <http://www.socca.fi/julkaisut>.
- Nyqvist, Leo (2003) Lasten pahoinpitely, sosiaalityö ja juridiikka. Lastensuojelun sosiaalityön tehtävänä on sekä tukea vanhempia että suojata lasta. *Sosiaaliturva* 6, 20–21.



Pitkänen, Miia. 2008. Yhteiseen elämään - Huostassapidon lopettaminen lastensuojelun toimenpiteenä. Lisensiaatintutkimus. Yhteiskuntapolitiikan laitos. Helsingin yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://www.socca.fi/kehittaminen>.

Pösö, Tarja. 2016. Johdanto: Mistä puhutaan, kun puhutaan huostaanotosta? Teoksessa Enroos, Rosi, Heino, Tarja & Pösö, Tarja. Huostaanotto. Lastensuojelun vaativin tehtävä. Tampere: Vastapaino, 4-50.

Salminen, Ari. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 62. Julkisjohtaminen 4. Vaasa: Vaasan yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-349-3>.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Tilastoraportti 23/2019. Viitattu 27.5.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019060418326>.

Toivonen, Kaisu. 2014. Persoonan eettinen kasvu ja kasvatus jälkimodernissa ajassa suomalaisen kasvatusjärjestelmän kautta tulkittuna. Väitöskirja. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. Viitattu 22.4.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-9532-0>.